

ПРОФЕСОР ІГОР ШЛАПАК У СПОГАДАХ І РОЗДУМАХ УЧНІВ (до 80-річчя від дня народження)

О.А. Галушко¹, Д.О. Дзюба², С.М. Недашківський²

1. Приватний вищий навчальний заклад «Київський медичний університет», м. Київ, Україна

2. Національний університет охорони здоров'я України ім. П.Л. Шупика, м. Київ, Україна

Є люди, які одного разу входять у твою долю, завойовують твоє серце й залишаються там назавжди. Вони ведуть тебе по життю, вчасно підказуючи правильний шлях і підправляючи невпевнені й помилкові кроки. А потім ідуть, залишаючи по собі тяжкий і невгамовний біль утрати.

Таким був Ігор Порфирійович Шлапак – доктор медичних наук, професор, який протягом майже 20 років (із 1996 по 2015 р.) завідував кафедрою анестезіології й інтенсивної терапії Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика.

Ігор Порфирійович Шлапак народився 29 вересня 1943 р. у сім'ї педагогів на Вінниччині. У 1968 р. закінчив із відзнакою Київський медичний інститут ім. О.О. Богомольця, в 1970 р. вступив до аспірантури на кафедру анестезіології та реаніматології Київського державного інституту вдосконалення лікарів, міцно зв'язавши своє життя з цим науковим і навчальним закладом. Після захисту кандидатської дисертації (1975 р.) працював асистентом, а з 1987 р. – доцентом кафедри анестезіології та реаніматології. Сухі цифри біографії. А за ними – щоденна праця, сотні хворих, операцій, знеболювань. Сьогодні мало хто знає, але широке застосування подовженої спінальної анестезії розпочалося в Україні після того, як майбутній професор І.П. Шлапак показав у своїй докторській дисертації (1995 р.) переваги цього методу знеболювання, обґрунтував можливість застосування ад'ютантів і передбачив основні схеми сучасної нейроаксіальної анестезії.

Наукові інтереси І.П. Шлапака були надзвичайно широкими та стосувалися проблем інтенсивної терапії черепно-мозкової й поєднаної травм, гострих отруень та інсультів, сепсису, шоку, гострого панкреатиту, лікування больових синдромів, застосування регіонарної анестезії тощо. Думки й ідеї Ігоря Порфирійовича стали підґрунтям понад 350 наукових публікацій із різних проблем анестезіології й інтенсивної терапії, серед яких 17 наукових посібників і монографій. Він був членом редакційних рад і колегій 7 наукових медичних часописів, беззмінним головним організатором і співголовою оргкомітету міжнародних форумів «Британо-український симпозіум з анестезіології та інтенсивної терапії», що стали відомими й популярними не тільки в Україні, а й далеко за її межами.

Серед наукових напрямів, які розвивав Ігор Шлапак, значне місце посідали проблеми інфузійної терапії. Він був автором численних методичних розробок, інформаційних листів, наукових статей у вітчизняних і закордонних виданнях, присвячених раціональному використанню інфузійної терапії при гострих захворюваннях серцево-судинної, дихальної, нервової, сечовидільної й ендокринної систем. А навчальні посібники з інфузійної терапії для лікарів внутрішньої медицини, фахівців з інфекційних хвороб та ендокринології стали справжніми бестселерами й настільними книгами для цілого покоління українських лікарів.

Сотні учнів серед лікарів по всій Україні, незліченна кількість молодих фахівців-інтернів, широке коло викладачів і колег по кафедрі, багато з яких самі вже стали професорами й доцентами, вважають учителем саме Ігоря Шлапака. Круговерть життя... І ніколи, особливо якщо питання стосувалося майбутньої долі того чи іншого колеги, Ігор Порфірійович не поспішав. Не поспішав із прийняттям різкого чи необдуманого рішення. «Із цією думкою треба переспати!» – нерідко говорив Ігор Порфірійович із приводу тієї чи іншої ризикованої пропозиції. І ці слова стали крилатими, їх знали й повторювали всі співробітники кафедри як приклад поміркованості та мудрості.

Є ще одна когорта людей, для котрих ім'я Ігоря Порфірійовича Шлапака назавжди залишиться одним із найголовніших у житті. Двадцять шість кандидатів і сім докторів медичних наук підготував професор І.П. Шлапак. Усі вони зберігають у серці ім'я Ігоря Порфірійовича як наукового батька, людини, що відкрила їм двері й дала дорогу в широкий світ науки.

Ігор Шлапак здобув значне академічне визнання в науковому середовищі країни: Заслужений діяч науки і техніки України (2003), академік Академії наук вищої освіти (2010), віцепрезидент Асоціації анестезіологів України, голова Спеціалізованої вченої ради Д.26.613.02 із захисту докторських і кандидатських дисертацій при Національній медичній академії післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика, член Проблемної комісії з анестезіології й інтенсивної терапії МОЗ та НАМН України.

Видатний науковець, учитель, лікар... А ще він був звичайною людиною. Ігор Порфірійович дуже любив Україну, був справжнім її патріотом. Він добре знав і любив українську поезію й українську пісню, щиро переживав за сьогоднішню та майбутню Україну, за долю народу, за долю дітей і онуків. І щиро бажав усім добра й миру...

Ігор Порфірійович був чуйним до чужої біди та швидко відгукувався на прохання про допомогу. Він однаково ретельно ставився як до консультації майбутнього Президента України в м. Відні, так і до консультації простої людини в районній лікарні на Київщині, Черкащині чи Луганщині. Одного разу розповідав, як зимою провів 16 жахливих годин у «Жигулях» дорогою на Луганщину, коли консультував родича місцевого лікаря. Зимова дорога була настільки складна, що декілька разів він міг перетворитися з консультанта на постраждалого. А якось дорогою до лікарні «Феофанія» професор таки потрапив в аварію. На щастя тоді він не постраждав (лише отримав забій плеча), але до кінцевого пункту дістався вже іншим автомобілем і свою місію виконав у повному обсязі... Останніми роками Ігорю Порфірійовичу важко було особисто консультувати хворих і в інші міста він уже спрямовував своїх учнів – молодих співробітників кафедри. Проте його досвід і поради щодо як конкретного хворого, так і принципів проведення таких консультацій були безцінними.

Він дуже добре розбирався в людях. І міг одразу побачити в надміру пихатому та «перспективному» співробітникові бездара й неука, а натомість запросити на кафедру нікому невідомого лікаря з маленької районної лікарні та розпізнати в ньому майбутнього професора.

А про інтелігентність Ігоря Порфірійовича ходили легенди! Особливо яскраво це проявлялося в умінні підтримувати ведення гарячих наукових дискусій на спеціалізованій захисній ученій раді в доброзичливому дусі та рамках взаємоповаги. У буденному житті він був завжди усміхнений, приятний, ввічливий. На кафедрі й на консультаціях – коректний і уважний до чужої думки. Енциклопедичні знання та широка ерудиція робили його надзвичайно цікавим співрозмовником. І завжди – повага до чужої позиції, навіть за готовності відстоювати власну.

Ця якість – вміння відстоювати свою наукову позицію – особливо яскраво проявилася під час редагування Ігорем Порфірійовичем першого національного підручника «Анестезіологія та інтенсивна терапія». Це велике двотомне видання стало видатною подією в сучасній українській анестезіології. Тільки близькі й рідні, а також колеги по кафедрі, які займалися редагуванням матеріалів підручника, знають справжню ціну цього видання. Десятки відредагованих розділів, сотні переписаних сторінок, нескінченні орфографічні, стилістичні, смислові правки. І все це – на плечах головного редактора – Ігоря Шлапака.

Біль щемить серце та не дає думкам вільно вкладатися на папір. Так вирішила доля, що життєвий шлях професора І.П. Шлапака завершився рано. У неповні 72 роки 20 вересня 2015 р. Ігор Порфірійович Шлапак пішов у засвіти. Проте він назавжди залишається в пам'яті учнів і друзів як видатний науковець, учитель і колега, високоінтелігентна та чуйна людина.